Eley Williams - Lana Filipin

Pčele i vagoni podzemne željeznice

Sve na p

Bila sam budna iz tri razloga.

Prvi: živiš blizu podzemne, a ona se pripremala za svoje prvo dnevno putovanje. Drugi: ispred tvog prozora na drvetu je ptica i dere se na tvoju kuću. Ne znam kakva je to ptica, ni kakvo je to drvo. Treći: pčela, zarobljena pod čašom, od sinoć čeka da je oslobodiš. Namjera je očito postojala, da je preneseš niz stepenice ili pustiš kroz prozor, i zato je razglednica iz Beča ili Sankt Peterburga ili tako nekog mjesta završila pod čašom. Zapravo to uopće nije bila čaša, nego isprana teglica Nutelle i pčela je bila omamljena od cjelonoćnog buljenja u znamenitosti Beča ili Sankt Peterburga i gradskih duhova lješnjaka i šećera, zzzab-zzzab-zzzabijajući glavu o nevidljivi zid na tvom noćnom ormariću. Zarobljena ispod tvoje ruke, trepnula sam promatrajući je. Pčele vide UV svjetlost pa nas je sinoć vjerojatno doživjela kao neki nebulozni disko. Mahnito je mahala glavom, potvrđujući moju pomisao, tim svojim saćastim očima, zvjezdastim kaleidoskopima, dok se vani ptica derala malo glasnije.

Sigurna sam da postoji aplikacija za prepoznavanje u kojoj možeš proletjeti kroz indeks ptičjih toccata i scherza i šeprtljavih brbljarija. Dok se spuštaš po popisu, na dnu ekrana vrte se kratke činjenice o pticama. Kosti goluba lakše su od njegova perja, tako nešto. Čvorci obitavaju u Americi samo zato što je jedan čovjek htio kontinent nastaniti svim pticama koje se spominju u Shakespeareovim dramama. Organ u grlu ptice pomoću kojeg ptica pjeva zove se pjevalo – premetnem riječ jezikom i osjetim da je puno veselija i umilnija od riječi grkljan. Anatomi očito znaju svoj posao. Promeškoljiš se dok izgovorim grkljan i mrvu se okreneš na jastuku, i oko glave ti se u njemu stvore pregibi nalik na bore. Sneno se zapitam bi li mogla postojati jednaka aplikacija za identifikaciju pčela po pjevu, a onda se sjetim da one ne pjevaju. Bar ne za nas. Plešu. Kažem si da poslije moram potražiti činjenice o pčelama, čisto zbog ravnoteže. Baš sam jučer pročitala

eISSN 1847-7755; doi: 10.15291/sic/1.10.lt.2

studiju u kojoj su otkrili da starije pčele medarice učinkovito obrnu proces starenja mozga kad preuzmu zadaće koje obično obavljaju mnogo mlađe pčele. Pčelinji mozak, nježno kažem naglas, a bore tvog jastuka nezamjetno se prodube.

Oduvijek sam mislila da bi ptičji pjev trebao biti dražestan, a eto sad ovaj kos-iliti-drozd-iliti-čvorak-iliti-zeba, posve pomahnitala, sije strah i paniku. Ne mogu vjerovati da se meškoljiš na grkljan i pčelinji mozak, ali uspijevaš prespavati sve što se događa ravno pred tvojim prozorom.

Možda je neviđena ptica iskljuckala „SVAKA PTICA SVOJOJ PČELI LETI“ vani na deblu, u velikom srcu. Ili se možda dere „EJ, STARI, JEL' TI TO GLEDAŠ MOJU PČELU? na vrabačkome, a pčela izvodi tužne baletne figure na venecijanskom ili peterburškom balkonu dok sam ja tu zapletena, uhvaćena u eufemizme i aluzije sjena jastuka, tek napola budna i razmišljam kako bih trebala otići. Ptica i pčela mogle bi otvoriti, pomislim, šarmantno prenoćište i posluživati gostima tost s medom i jajima.

Tko sam ja da ih razdvajam? pomislim.

Bolje pčela u ruci nego da mi ne da mira golub na grani, pomislim, pa podignem čašu i, posrćući, odem do prozora koji nije moj i SAD! Prozor je OTVOREN! I čaša je PREOKRENUTA! i pčela mi je proletjela kraj uha i postala zarez u zraku, a kos-iliti-drozd-iliti-čvorak-iliti-zeba joj se pridružila u zraku, a putnici na stanici ispod tvog prozora zapljeskali su pčeli i ptici i uviđavnoj goloj ženi ispruženih ruku, uokvirenoj prozorom iznad njihova perona, kao da je ovo opera, a onda su ti isti putnici ušli u vlak i zaobljeno staklo vrata vagona zatvorilo se za njima, i

sve je ovo snena misao eufemizma metafore duha riječi prizora tebe kako otvaraš oči i govoriš „Dobro jutro“, i pomisao na tebe kao pticu, ili pčelu, uvijek bi mogla vrijediti buđenja uz tebe.

Siđi na sljedećoj

Kad vrata vagona učine svoje, u sitne sate, kada moje misli više ne znaju za doličnost, a i slatkoća im je strana, znajući da smo na stanici najbližoj mojoj kući i morat ću skupiti hrabrost da te pitam da navratiš, čitavom kadencom svog pripremljenog govora skladanog u ritmu usporavanja vlaka podzemne, usporavanja uz vapaj žarki

ne šarki, već – recimo – uzdišućih strojeva i

dok se vrata

Molimo, pazite

dok se vrata

dok se vrata

otvaraju i ti mi stojiš bliže nego ikada, a ja jesam brojila, i mjerila, i vrata su se otvorila i

// Čovjek // se progura // da uđe // u vagon prije no što uspijem // sići

i, bez razmišljanja, a zasigurno i bez razuma, ispružim ruku i stavim mu prst posred čela.

Ukipi se. I vagon se ukipi, vagon koji kipi, tust od kišobrana i lepetavih šišmišjih krila vodootpornih jakni.

Ne pogleda me u oči, jer ovo je London, dovraga, ali zastane, eto, jednom cipelom u vlaku –

Izgledam kao da ga blagoslivljam.

Nadam se da nitko ne misli da ga blagoslivljam.

Nadam se da ti ne misliš da ovo stalno radim, ti, dok tako stojiš, tako iznimno blizu meni –

Kut njegova nosa točno je četrdeset i pet stupnjeva. To me omelo; kad bi barem netko imao kutomjer da ti mogu pokazati kako je nos toga čovjeka ni manje ni više nego točno pod četrdeset i pet stupnjeva, no tko danas nosi kutomjer po podzemnoj. I koji manijak uopće zna čemu služi pravokutni trokut u školskom geometrijskom setu osim ako je brodograditelj ili želi izmjeriti kut čovjekova nosa par inča, imperijalnih inča od sebe –

Poželim – i to mi nije prvi put – da londonska podzemna ima barove ili, ako ne ide drugačije, barem drvene vagon-restorane na podzemnoj, jer bih tada zadržala prst na njegovu čelu, ispružila drugu ruku, a ti bi mi možda gurnula whiskey niz šank i ja bih ga iskapila i skinula šešir dok mi tvoja ruka ovija rame, da ti pokažem da smo tim i pol i da znamo doći podzemnom do moje stanice, da večeras rasturamo kao Bonnie i Clyde –

(ta se misao uruši kad se sjetim da ne volim viski, bio pisan po Vuku ili prema engleskom)

(uruši se i metafora s Bonnie i Clydeom, kad se sjetim da je pravi Clyde u zatvoru, da ne bi morao mrviti kamenje, uzeo pijuk i sam sebi odsjekao par nožnih prstiju)

(ne želim da imaš ljubavnicu bez nožnih prstiju)

(želim da imaš ljubavnicu koja može zaustaviti ovog tipa u tom njegovom odijelu i kravati)

(želim da imaš ljubavnicu koju nije stid reći riječ „ljubavnica“ u vagonu punom umornih stanovnika zapadnog Londona koji su ostali vani do zadnje runde)

Ovaj čovjek

ovaj grozni čovjek u kravati koja se crveni

i ako bacim pogled prema njoj

ta kravata {{{{

mimo njegova nosa od 45 stupnjeva pod pravokutnim trokutom >>>

ta kravata izgleda kao traljavo izvedena traheotomija

koja kapa mimo njegova –

Ne – to nije pošteno, to je lijepa kravata i on samo mora stići nekamo, nekome, a ja samo želim ostaviti dojam osobe koja se ne boji stati nekome na kraj dok se vozi podzemnom, a kamoli ne nastaviti stajati dok ti stojiš tako doista, doista stojiš tako jako blizu mene –

Na ovoj je stanici na rubu perona nekoć pisalo „Oprez, rupa“, no sad piše „Oprez pri ulasku“. Razlika je ključna: čak je i peron kukavica i sad koristi pristojnu, vrdavu retoriku čak i dok je moj prst još na njegovu čelu i vrata se zatvaraju i propustit ću svoju –

obje ćemo propustiti moju stanicu

a ja možda ostanem bez prsta, no Clyde, poznat iz onoga „Bonny i“, ostao je bez par nožnih i jednoga bi me dana mogao igrati Warren Beatty, pa malo bocnem čelo čovjeka, tek neznatno

(Sve ovo vrijeme nije me pogledao u oči

kao da je već dobio svoje, i to ne jednom)

i proizvedem klokot, jer ja ću prva priznati da mi je duhovna životinja vjerojatno putar-štangica, da stvaram likove i situacije u kojima sam hrabra zbog istog razloga zbog kojega neki ljudi vole preparirati ptice koje ubiju u letu. Golubovi ponekad ulete u vagone: vidjela sam to, dok sam nosila ushit u srcu i pokaz u džepu. Zaboravim, ponekad, što znače „sputati“ i „ishodište“. Dan je svima bio dug, čak i golubovima, i zaboravnost me čini hrabrom kad začujem zvuk ovog gamelana sklopljenog od nosača i užareno-škripavo-brujavog ulaska u stanicu, hrabrijom nego prije, kad se poslijepodne prije tebe pomiješalo s večeri uz tebe, usred najveće prometne gužve, u kojoj su se grla vrpoljila u gradskom smogu i rijeci tunela: svijet na prugice iscrtane trepavicama, gromoglasan kad žudi za petkom, gromotih kad izgubi karte –

slušalice se protežu od čovjekova vrata i skviče akordima potmule istančanosti grlice kojoj se povraća –

pomisao na tebe odvija mi glavu

i ako kroz led snimiš zvuk pucanja ledenjaka kroz led i moduliraš mu frekvenciju, to zvuči kao pjesma kitova, i često imamo povoda razmišljati o ledenjacima i njihovom danas i sutra na našoj liniji podzemne –

Još smo tu, moj prst poput ET-jevog na njegovu čelu.

Ne nosi vjenčani prsten; krojim mu stvarnost u kojoj

on, nakon svađe sa ženom, izleti iz kuće,

pokuša skinuti prsten, ne ide, kupi jeftinu bocu preljeva za salatu iz trgovine pored stanice da ga upotrijebi kao lubrikant i otpusti ga s ruke.

Danas sam popila jedno piće, tako da nije pivo to što me čini hrabrom ili ludo odvažnom, pivo ženskog okusa; na pepeljare, mekinje i stari ruž. Tako si pametna, sjećam se kako sam mislila, silovito. Tako si pametna, toliko toga znaš i često mislim da bi jedini način na koji bih te mogla zaštititi [ako bi to ikada od mene tražila (jer, znaš, tebi zaštita nikad ne bi bila potrebna, udarila bi me da ti je pokušam pružiti – za to mi svakako stojiš dovoljno blizu)] bilo da ti otkinem glavu i otkotrljam je na sigurno, za dobrobit nacije.

Zaboravila sam. Jednostavno sam zaboravila kako ljubav postane hir, glasna grmljavina grla, zujanje trepavica neletačica pri dodiru o jastučnice: golubovi koji se goje gradeći štit od hladnoće, slovo „p“ u riječi „recept“ koje se odbija o zube, obod sata u koji zurim da vidim koliko je sati kad se probudim iz cameo uloge u vlastitim snovima koja povremeno pogleda ravno u kameru i upropasti snimak, a budim se u nijeme ognjevne zore, ja, beznadni tip povremenog sina koji jedva vrši tu dužnost izvodeći ZAHVATE KOJI SU UNHEIMLICH poput ovog prsta posred čela ovog čovjeka.

Negdje ispod nas pokretne stepenice cvile, dječja kolica cvile, dijete u kolicima cvili; ja ne cvilim samo zato što stojiš tako jako blizu.

Pogledaj dokle moje ruke sežu. Mogla bih obgrliti cijelu telefonsku govornicu. Doživjela sam, možda, previše toga dobroga i sam bog zna da puno toga na svijetu propuštamo dok radim nešto bitno ovdje s ovim čovjekom u ovom ovdje tunelu:

Na primjer, propuštamo pretjerano prometno nebo, protkano osnovama i potkama. Poput tvida. Čvorci koji od neba tkaju tvid.

Na primjer: propuštamo puža golaća koji uporno tvrdi da se bavi tegljenjem

: Propuštamo piti toplu čokoladu na kontinentalni način, ljubeći se u grmu borovice

: Propuštamo žvakanje žvakaće dok mi čeljust ne pocrni i ne poplavi i svijet postane umorna metvica, boje linije naše podzemne, no

STIHOVI S NOGU poput ovog SU U REDU jer

danas, moje su oči platno cvjetnog uzorka; danas, moje su oči tigrova koža; danas, moje su oči izdajice; danas su moje oči keramika iz Delfta i pogleda me u njih, napokon

(je li usdahnuti ispravno?

Vjerojatno mislim na usahnuti ili udahnuti.)

Svaka je njegova trepavica stijenj svijeće: ne mogu ga pogledati svom snagom za slučaj da srce protisnem kroz zube

I vrijeme prođe, unutar i van svijesti

i on odstupi,

i vrata se podzemne zatvore.

I ti si, doista, stajala tako jako blizu mene dok je vlak kretao, i sam usdahnjujući.

Creative Commons Attribution-NonCommercial-NoDerivatives 4.0 International License